Eduskunnan talousvaliokunnalle

Asia: U 44/2022 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kestävien tuotteiden ekologiselle suunnittelulle asetettavien vaatimusten puitteista ja direktiivin 2009/125/EY kumoamisesta

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Enemmän valvottavaa

Tukes toimii nykyisen Ekosuunnitteludirektiivin 2009/125/EY valvontaviranomaisena Suomessa ja jatkaa tehtävässä myös tämän Komission ehdotuksen jälkeen, kun direktiivi muutetaan EU-asetukseksi. Asetuksen soveltamisala laajenee huomattavasti aiemmasta. Nykyisellään energiaan liittyvien tuotteiden markkinavalvonta on kytketty likeisesti sähkö- ja rakennustuotteita koskevien direktiivien valvontatoiminnan yhteyteen. Kun soveltamisala laajenee koskemaan myös muita tuotteita, kuten kemikaaleja ja tekstiilejä, vaatii tämä Tukesissa valvonnan uudelleenorganisointia, sekä substanssiosaamisen ja resurssien lisäämistä. Resursseja tarvitaan sekä valvontahenkilöstön palkkaamiseen että kasvaneen tuotejoukon testaukseen. Useimmat ekosuunnitteluasetukset velvoittavat testaamaan useamman tuoteyksikön, ennen kuin voidaan tehdä vaatimustenvastaisuudesta hallinnollinen päätös. Joillakin tuoteryhmillä yhden tuotteen testauskulut voivat nousta hankintakuluineen useisiin kymmeniin tuhansiin.

Valvottavia vaatimuksia

Markkinavalvonnan tavoite on varmistaa, että markkinoilla on vain vaatimustenmukaisia tuotteita, sekä turvata tasapuoliset kilpailuolosuhteet. Riskiperusteisen markkinavalvonnan toiminnan edellytys on, että tuotteiden vaatimustenmukaisuus voidaan todeta markkinoille saatetuista tuotteista laboratoriotestien tai/ja tuotteen mukana tulevien dokumenttien avulla. Komission ehdotuksessa on elementtejä (kuten tuotteen hiilijalanjälki), joita on hyvin vaikeaa, ellei mahdotonta todentaa jälkikäteen tuotteesta mitattavien suoritusarvojen perusteella. Digitaaliseen tuotepassiin voidaan vaatia kirjattavaksi monenlaisia tietoa tuotteen valmistusprosessiin liittyen, mutta tietojen todentaminen ei välttämättä ole mahdollista kansallisen markkinavalvonnan keinoin.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
Helsinki
PL 66 (Opastinsilta 12 B)
00521 Helsinki
Tampere
Yliopistonkatu 38
33100 Tampere
Rovaniemi
Valtakatu 2
96100 Rovaniemi
Vaihde 029 505 2000
www.tukes.fi
kirjaamo@tukes.fi
Y-tunnus 1021277-9

Tukea uuden järjestelmän käyttöön

Aloitteessa ehdotetaan käyttöönotettavaksi digitaalinen tuotepassi. Digitaalinen tuotepassi tuo yrityksille lisää hallinnollista taakkaa, jonka keventämiseksi Suomen pitäisi pystyä tarjoamaan kansallista tukea kyseisen IT-järjestelmän käyttöön. Tämä neuvontatehtävä sopii huonosti valvontaviranomaiselle.

Lisää keinoja valvontaan

Tietojen mahdollinen puuttuminen tai niiden virheellisyys ovat vaatimustenvastaisuuksia, mutta tällä hetkellä Tukesin keinot puuttua niihin ovat rajalliset. Tukes voi vaatia tietoja täydennettäviksi ja korjattaviksi, mutta mikäli näin ei tehdä, voidaanko tuotteen myynti vaatia lopetettavaksi koko EU-alueella? Tuotteessa ei välttämättä ole minkäänlaista ympäristön kannalta merkityksellistä puutetta, vaan pelkästään puutteita dokumenteissa, merkinnöissä tai muissa vaadittavissa tiedoissa. Tuotteiden asettamista myyntikieltoon ekosuunnittelutietovaatimusten puutteiden vuoksi ei ole nähty kohtuullisena ja suhteellisuusperiaatteen mukaisena. Seuraamusmaksu olisi sopivampi, jos pyynnöistä huolimatta tietoja ei korjata tai toimiteta. Useissa Euroopan maissa näin toimitaankin, mutta Suomessa lainsäädäntö ei tähän asti ole mahdollistanut markkinavalvontaviranomaisen asettamaa seuraamusmaksua. Ekosuunnittelulain seuraavan päivityksen yhteydessä tämä voisi olla ajankohtainen muutos.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Allekirjoittajan henkilöllisyyden ja allekirjoituksen ajankohdan voi varmistaa allekirjoitusta klikkaamalla ja asiakirjan aitous voidaan todentaa sähköisesti. Jos asiakirjaa muutetaan jälkikäteen, allekirjoitus ei ole enää kelvollinen. Sähköinen asiakirja on alkuperäiskappale, eikä allekirjoituksen oikeellisuutta voi varmistaa paperitulosteesta. Alkuperäisen sähköisen asiakirjan voi tarvittaessa pyytää Tukesin kirjaamosta.

Jakelu Eduskunnan talousvaliokunta

Tämä asiakirja on laadittu ja allekirjoitettu sähköisesti.
Denna handling har upprättats och undertecknats elektroniskt.
This document has been digitally prepared and signed.

Pääjohtaja Kimmo Peltonen
19.9.2022

Johtaja Tuiri Kerttula
16.9.2022

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
Säkerhets- och kemikalieverket
Finnish Safety and Chemicals Agency

Helsinki
PL 66 (Opastinsilta 12 B)
FI-00521 Helsinki

Tampere
Yliopistonkatu 38
FI-33100 Tampere

Rovaniemi
Valtakatu 2
FI-96100 Rovaniemi

Vaihde / Tel.
+358 29 5052 000
www.tukes.fi
kirjaamo@tukes.fi
Y-tunnus 1021277-9